

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Ecclesia, Qvæ Est in Purgatorio

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

X. Asseritur Purgatorium testimoniis Patrum Græcorum & Latinorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53890)

CAPVT X.

*Asseritur Purgatorium testimoniis Patrum
Græcorum & Latinorum.*

PRIMVS ex Patribus. CLEMENS lib. 8. constitut. cap. 47. longam orationem describit pro defunctis fieri solitam. DIONYSIVS de Eccles. hierar. cap. 7. parte 3. *Accedens, inquit, deinde & venerandus Antistes, precem sacram super mortuum per agit, precatur oratio illa diuinam clementiam, & cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumque in luce statuatur, & regione viuorum.* ATHANASIVS quæst. 34. ad Antiochum, quærit; *num animæ sentiant vtilitatem ex orationibus viuorum.* Respondet, sentire omnino. BASILIVS in liturgia instituit orationem pro mortuis.

Gregorius NAZIANZENSIS in orat. in Cæsarium circa finem: *Ipsi Deo, inquit, & nostras, & eorum, qui quasi in via paratores prius ad hospitium peruenerunt, animas commendemus.* Ibidem orat. pro anima eiusdem Cæsarij. EPHREM in suo Testam. *Asidue, inquit, in vestris orationibus mei memoriam faciatis; etenim in Vanitate, & iniquitate vitam peregi meam.*

CYRILLVS catechesi 5. Mystagogica: *Densque pro omnibus oramus, qui inter nos vita functi sunt, maximum credentes esse animarum iuuamen, pro quibus offertur OBSECratio sancti illius, & tremendi sacrificij.* EVSEBIVS lib. 4. de vita Constantini, dicit eum voluisse sepeliri in celebri templo, vt fieret particeps multarum orationum. EPIPHANIVS in fine operis contra hæreses, numerat inter dogmata Ecclesiæ *orationem pro defunctis, & hæresi 75. Aërium hæreticum facit, quia hoc negabat.*

CHRYSOSTOMVS homil. 41. in priorem ad Corinthios: *Iuuetur, inquit, mortuus non lacrymis, sed precibus, supplicationibus, elemosynis.* Et infra: *Ne fatigemur mortuis auxilium ferre, preces pro illis offerentes.* Hom. 69. ad popul. *Non temerè ab Apostolis hæc sancita fuerunt, vt in tremendis mysteriis, defunctorum agatur commemoratio; sciunt enim indemultum illis contingere lucrum, vtilitatem multam.* Idem hom.

hom. 32. in Matt. & 84. in Ioan. hom. 3. in epist. ad Philip. & 21. in Act. Apostolorum, & alibi. THEODORETUS, lib. 5. histor. cap. 26. scribit Theodosium iuniorem procubuisse ad reliquias S. Ioannis Chrysoptomi, & orasse pro animabus parentum suorum Arcadij, & Eudoxiæ iam defunctorum.

THEOPHYLACTUS in cap. 12. Luca: Hoc autem dico, inquit, propter oblationes & distributiones, quæ fiunt pro defunctis, quæ non parum conducunt etiam iis, qui in gravibus delictis mortui sunt. DAMASCENUS in lib. de iis, qui in fide migrarunt, probat hanc veritatem testimoniis multis Dionysij, Athanasij, Gregorij Nazianzeni, Gregorij Nissenij, & aliorum. vide etiam Palladium in historia Lausiaca, cap. 41.

Veniamus ad Latinos. TERTULLIANUS in lib. de corona militis, inter traditiones Apostolicas numerat suffragia pro defunctis, & lib. de Monogamia ultra medium: *Pro anima, inquit, eius, coniugis defuncti, oret, & refrigerium interim adpostulet ei, & in prima resurrectione consortium, & offerat annuis diebus dormitionis eius; nam hæc nisi fecerit, verè repudiavit quantum in ipsa est.* Idem lib. de exhortatione castitatis procul à medio.

B. CYPRIANUS lib. 1. epist. 9. *Episcopi, inquit, antecessores nostri censuerant, ne quis frater excedens ad tutelam & curam Clericorum nominaret, ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione eius celebraretur.* Et infra: *Et ideo Victor cum contra formam nuper in Concilio à sacerdotibus datam Geminium Faustinum Presbyterum ausus sit actorem constituere, non est quo pro dormitione eius apud eos fiat oblatio, aut deprecatio aliqua.*

B. AMBROSIVS lib. 2. epist. 8. ad Faustinum de obitu sororis: *Itaque, inquit, non tam deplorandam, quàm prosequendam orationibus reor, nec mæstificandam lacrymis tuis, sed magis oblationibus animam eius Deo commendandam.* Vide etiam orationes de obitu Theodosij, de obitu Valentiniani, & de obitu Satyri, in quibus omnibus pro animabus prædictorum Deo supplicat, & sacrificia se oblaturum pollicetur.

B. HIERONYMUS in epistola ad Pammachium de obitu Paulinæ vxoris ante medium: *Ceteri mariti, inquit, super tumulos coniugum spargunt violas, rosas, lilia, floresque purpureos, Pammachius noster sanctam fauillam, ossaque veneranda eleemo-*

eleemosyna balsamis rigat, his pigmentis, atque odoribus fo-
net cineres quiescentes, sciens scriptum, sicut aqua extinguit
ignem, ita eleemosyna peccatum.

B. PAVLINVS Nolanus in epist. ad eundem Pammachi-
um laudat eum quòd & corpori, & animæ vxoris defunctæ
satisfecerit, corpori lacrymis, animæ eleemosynis. Idem in
epist. 5. ad Delphinum Episcopum commendans illi animam
fratris sui: *Fac, inquit, Et orationibus tuis condonetur tibi, Et
Et illius animam de minimo sanctitatis tuæ digito destillans
refrigerij gutta respergat.* Et in epist. sequenti, quæ est prima
ad Amandum, familia dicit commendans eandem animam
Amando Episcopo.

B. AVGVSTINVS de cura pro mortuis, cap. I. In Macha-
baorum, inquit, libro legimus oblatum pro mortuis sacrificium,
sed Et si nusquam in Scripturis veteribus legeretur, non parua
est vniuersa Ecclesia, qua in hac consuetudine claret, auctori-
tas: vbi in precibus sacerdotis, qua Domino Deo ad eius altare
funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuo-
rum. Et cap. 4. Cum itaq; recolit animus vbi sepultum sit cha-
rissimi corpus, Et occurrit locus nomine Martyris venerabilis,
eidem Martyri animam dilectam commendat recordantis Et
precantis affectus; qui cum defunctis à fidelibus exhibetur,
eum prodesse non dubium est. Et infra: Non sunt pratermit-
tenda supplicationes pro spiritibus mortuorum, quas facien-
dis pro omnibus in Christiana, Et Catholica societate defun-
ctis, etiam tacitis nominibus quorumque sub generali com-
memoratione suscepit Ecclesia, Et quibus ab ista defunt paren-
tes, aut filij, aut quicumque cognati, vel amici, ab vna eis exhi-
beatur pia matre communi. Vide eundem in Enchir. cap. 110.
lib. 9. Confess. cap. 13. serm. de verbis Apostoli 17. & 34. lib. 21.
ciuitat. cap. 24. tract. 84. in Ioan. q. 2. ad Dulcitium, ac demum
lib. de hæresibus, cap. 53. vbi propterea hæreticum facit Aëri-
um, quod negasset pro defunctis sacrificia offerenda.

B. GREGORIUS lib. 4. Dialog. cap. 55. Multum, inquit, so-
let animas etiam post mortem sacra oblatio hostiæ salutaris
adiuuare, ita Et hanc nonnunquam ipsa defunctorum anima
expetere videantur. Et cap. 50. Quos grauias, inquit, peccata
non deprimunt, hoc prodest mortuis, si in Ecclesia sepeliantur,
quòd eorum proximi, quoties ad eadem sacra loca cõueniunt,
suorum,

suorum, quorum sepulchra conspiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt.

ISIDORVS lib. I. de officiis diuinis, cap. 18. *Nisi Catholica Ecclesia crederet fidelibus defunctis dimitti peccata, non pro eorum spiritibus, vel eleemosynam faceret, vel Deo sacrificium offerret.* VICTOR lib. 2. de perseq. Wandal. *Qui nos solennibus orationibus sepulturi sunt morientes?*

Denique B. BERNARDVS serm. 66. in Cantica, & Petrus Cluniacensis in libro contra Petrobrusianos, directè in hunc errorem scripserunt. Malachias apud Bernardum: *Nec parum spei mihi repositum, inquit, in illa die, qua defunctis tanta à diuis beneficia impenduntur.*

Sed operæpretium est audire quid ad hæc Calvinus, & Petrus Martyr respondeant. P E T R V S Martyr respondet, ferè omnes Patres in aliqua re errasse, & enumerat eorum errores. At errarunt in priuatis opinionibus, quas alij refutarunt, at simul omnes in vno errore conuenire non possunt, quin Ecclesia vniuersa erret, & pereat.

CALVINVS autem quatuor dicit lib. 3. Instit. cap. 5. §. 10. PRIMO sic ait: *Ante mille, & CCC. annos & su receptum fuit, ut preces fierent pro defunctis.* Et aliquot interpositis: *Sed omnes, fateor, in errorem abrepti fuerunt.* Certè ista confessio sufficit ad Calvinum damnandum. Quomodo enim credibile est, Ecclesiam per annos mille trecetos in tam crasso errore versatam, & nullum fuisse ex antiquis, qui restiterit, excepto Aërio, quem & nos, & Calvinista pro hæretico habemus?

SECUNDO dicit, veteres orasse pro mortuis, non vt eos iuuarent, sed vt ostēderent erga eos pium affectum, & vt seipso consolarentur. At hoc mendacium est, apertè enim Patres citati dicunt iuari animas, & distinguunt solatia viuorum ab auxiliis mortuorum, ac præsertim Augustinus in Enchirid. cap. 110. & lib. de cura pro mortuis passim.

TERTIO dicit, vulgus Christianorum cœpisse orare pro mortuis ex imitatione Gentilium, Patres autem accommo-
dasse se opinioni vulgari, vt pater ex Augustino, qui in libro de cura pro mortuis, vbi præcipuè de hac re agit: *Ita dubiè, hesitauer, & frigidè disputat, et suo frigore zelum extinguere possit pugnantium pro Purgatorio; Quod autem orauit pro*

pro matre, id fecit, inquit Calvinus, quia anile votum matris non examinavit ad Scripturas, & privato quodam affectu omnibus probari voluit.

At hoc etiam mendacium est, nam in primis nunquam fuerunt Patres diligentiores in Ethnicorum ritibus prohibendis, quàm quando multi Ethnici conuertebantur. Certè Tertullianus & Cyprianus seuerissimi fuerunt castigatores omnis Ethnicæ superstitionis, adeò vt Tertullianus acerrimè reprehenderit Christianos milites, qui coronam gestarent more militum Ethnicorum; & tamen isti ipsi ad orationem pro defunctis hortantur. **P R A E T E R E A** Patres non solum non reprehendunt hunc usum, sed etiam statuunt in suis Conciliis sic esse faciendum, hortantur vt sic fiat, ipsi exemplo suo præcedunt, ac demum multi eorum dicunt, hanc esse Apostolicam traditionem, & inter hæreticos numerant Aërium contrarium sentientem; quid amplius dicere poterant? **B. A V G V S T I N V S** autem in lib. de cura pro mortuis, cap. 4. disertè dicit, non dubium esse, quin iuuentur animæ, & in toto lib. non est vna syllaba, quæ dubium vel insinuet, de quo Calvinus loquitur; quod verò vocat anile votum S. Monicæ, & B. Augustinum arguit quod illud implere curauerit, non est mirum; est enim familiare Caluino reprehendere, & ridere sanctos.

Q U A R T O dicit, de Purgatorio autem adeò nihil asseruisse Patres, vt illud pro re incerta haberent. At hæc etiam est intoleranda impudentia, vel imperitia; nam in primis, etiam si nusquam nominassent Purgatorium, tamen satis intelligi poterat quid Patres de eo sentirent ex eo, quòd tam perspicue docent, animas quorundam fidelium egere refrigerio, & iuari orationibus viuentium.

Deinde sunt apertissima loca in Patribus, vbi asserunt Purgatorium, quorum pauca quedam afferam, Gregorius **N Y S S E N S** in oratione pro mortuis procul à medio: *Vel, inquit, in presenti vita precibus sapientiaque studio purgatus, vel post obitum per expurgantis ignis fornacem expiatus, ad pristinam vellet redire felicitatem.* Et infra: *Non poterit, inquit, à corpore egressus diuinitatis particeps fieri, nisi maculas animo immixtas purgatorius ignis abstulerit.* Et infra: *Aliis, inquit, post hanc vitam purgatorio igne materiae labes abstergentibus, &c.*

A M B R O.

AMBROSIUS in illud Psalm. 36. Gladium euaginauerunt peccatores: *Et si saluos faciet, inquit, Dominus seruos suos, salui erimus per fidem, sic tamen salui quasi per ignem. Et si non exuremur tamen & cremur. quomodo tamen alij remaneant in igne, alij pertranseant, alio loco nos doceat Scriptura diuina, nempe in mare rubrum demersus populus est Aegyptiorum, transiuit autem populus Hebraorum, Moses pertransiuit, praecipitatus est Pharao, quoniam graua eum peccata merse- runt, eo modo praecipitabuntur sacrilegi in lacum ignis arden- tis, &c.* Vide etiam eundem serm. 20 in Psal. 118.

B. AUGUSTINUS lib. 21. de ciuit. Dei, cap. 16. loquens de infantibus baptizatis morientib⁹: *Non tantum pœnis, inquit, non preparatur aeternis, sed nec & illa post mortem purgatoria tormenta patitur.* Et cap. 24. loquens de adultis fidelibus, qui tamen cum leuibus peccatis decedunt: *Tales, inquit, constat ante iudicij diem per pœnas temporales, quas eorum spiritus patiuntur, purgatos, aeterni ignis supplicis non tradendos.* Idē homil. 16. ex lib. 50. homiliarum: *Qui temporalibus pœnis, inquit, digna gesserūt, per ignem quendam purgatorium transi- bunt, de quo Apostolus, inquit, saluus erit, sic tamen quasi per ignem.* Et lib. 2. de Genes. contra Manichæos, cap. 20. *Qui forte agrum non coluerit, & spiritus eum opprimi permiserit, habet in hac & vita maledictionem terra. sua in omnibus operi- bus suis, & post hanc & vitam habebit & ignem purgationis, & pœnam aeternam.* Denique in Psal. 37. *Quia dicitur, inquit, saluus erit, ille ignis contemnitur, ita planè quamuis saluum per ignem, grauior tamen erit ille ignis, quam quidquid po- test homo pati in hac & vita.*

Quare cum B. Augustinus lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 26. & in Enchir. cap. 69. dicit posse dubitari, & quæri, an post hanc vitam animæ torqueantur purgatorio igne: non dubitat de pœna animarum, sed de modo & qualitate; nam in priore loco solùm dubitat, an ignis purgatorius sit idem in substan- tia cum igne Gehennæ; de quo dicitur Matth. 25. *Ite in ignem aeternum.* In posteriore autem dubitat, an post hanc vitam vrentur animæ igne illo doloris de amissione temporalium, quo hîc vti solent, cum rebus valde dilectis carere coguntur.

B. HIERONYMUS in fine commentarij in Isaiam: *Sicut, inquit, Diaboli, & omnium negatorum, atque impiorum, qui dixerunt*

dixerunt in corde suo, non est Deus, credimus aeterna tormen-
ta, sic peccatorum atque impiorum, Et tamen Christianorum,
quorum opera in igne probanda sunt, atque purganda, mode-
ratam arbitramur Et mixtam clementiae sententiam iudicis.

B. GREGORIUS lib. 4. Dialogorum, ca. 39. De quibusdam,
inquit, lenibus culpis esse ante iudicium, purgatorius ignis
credendus est. Et in Psal. 3. poenitentialem in ipso initio: Scio,
inquit, futurum esse, Et post huius vitæ exitum, alij flammis
expiantur purgatoris, alij sententiam aeternae subeant dam-
nationis.

ORIGENES homil. 6. in Exodum: Qui saluus fit, inquit,
per ignem saluus fit, Et si quid forte de specie plumbi habuerit
admixtum, id ignis decoquat, Et resoluat; Et efficiantur om-
nes aurum purum.

Gregorius NAZIANZENSIS oratione in sancta lumina,
circa finem: In altero suo, inquit, igni baptizabuntur, qui po-
stremus est Baptismus, nec solum acerbior, sed Et diuturnior,
qui crassam materiam instar ferri depascitur, Vitæq; omnis
leuitatem absument.

BASILIVS in cap. 9. Isaia: Si igitur per confessionem, in-
quit, detexerimus peccatum, iam succrescens gramen arefecit-
mus, dignum planè quod depascatur ac deuoret purgatorius
ignis. Et infra: Non omnimodam, inquit, interuersionem, Et ex-
terminium comminatur, sed innuit expurgationem, iuxta
Apostoli sententiam, ipse autem saluus erit quasi per ignem.

EUSEBIUS Emyssenus homil. 3. de Epiphania: Hac poena,
inquit, infernalis illos manebit, qui amisso, Et non seruato Ba-
ptismo in aeternum peribunt; hi vero qui temporalibus poenis
digna gesserunt, per fluuium igneum, per cada feruentibus
globis horrenda transibunt.

THEODORETUS in scholiis Græcis in 1. Corinth. 3. Huius
ipsum ignem purgatorium credimus, in quo anima defuncto-
rum probantur, Et repurgantur, sicut aurum in conflatario.
OECUMENIVS in eundem locum: Saluabitur Et ipse quo-
que, non tamen citra dolorem, Et par est eum qui transit per
ignem, Et à concretis leuioribus maculis expiatur. TERTUL-
LIANVS lib. de anima, cap. 17. In carcerem te mandet infer-
num, Unde non dimittaris, nisi modico quoque delicto mora re-
surrectionis expenso. CYPRIANVS lib. 4. epist. 2. Aliud est
pro

pro peccatis longo tempore cruciatum purgari, & emendari
diu igne, aliud peccata omnia passione purgasse.

HIERONYMVS lib.I. contra Pelagianos ultra medium: Si
autem Origenes omnes rationabiles creaturas dicit non esse
perdendas, & Diabolo tribuit pœnitentiam, quid ad nos qui
Diabolum, & satellites eius, omnesque impios & prauarica-
tores dicimus perire perpetuo, & Christianos si in peccato præ-
uenti fuerint, saluandos esse post pœnas?

PAVLINVS epist.I. ad Amandum: Ob hoc impensè roga-
mus, ut quasi frater orandi labore conspires, ut misericors Deus
refrigeret animam eius stillicidiis misericordie sue per oratio-
nes vestras, &c. BOETIVS lib.4. Prosa 4. Nullane supplicia
animarum post defunctum morte corpus relinquit? & magna
quidem, quorum alia pœnali acerbitate, alia purgatoria cle-
mentia exerceri puro. ISIDORVS libro I. de diuinis officiis,
cap.18. Nam & cum Dominus dicit; Qui peccauerit in Spiri-
tum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in
futuro, demonstrat quibusdam illic dimittenda esse peccata,
& quodam purgatorio igne purganda.

BEDA in Psal.37. Quidam, inquit, comittunt quadam pec-
cata venialia grauiora & leuiora, & ideo necesse est ut hi ta-
les in ira corripiantur, id est, in purgatorio igne nunc interim
ante diem iudicij ponantur, ut qua in eis immunda sunt, per
illum exurantur, & sic tandem idonei esse cum his, qui in dex-
tra coronandi sunt, inueniantur. Ibidem dicit hunc ignem
grauiore esse pœnis latronum, martyrum, &c.

Petrus DAMIANVS ferm.2. de S. Andrea: Non tibi blan-
diaris si grauius peccanti leuior pœnitentia à mansueto, vel
à dissimulante dictatur, cum in purgatoris ignibus perficien-
dum sit quidquid hic minus feceris, quia dignos pœnitentia
fructus querit altissimus.

ANSELMVS in I. Cor.3. Nam de quibusdam leuibus culpis
esse ante corporum resurrectionem, purgatoris ignis creden-
dus est. Et ibidem asserit esse grauissimam pœnam.

BERNARDVS ferm. de obitu Humberti: Volat fratres ir-
reuocabile tempus, & dum creditis vos cauere istam pœnam
minimam, incurritis ampliozem; Illud enim scitote, quia post
hanc vitam in purgatoris locis centupliciter, qua fuerint hic
neglecta, redduntur & sq. ad nouissimum quadrantem. scio ego

EEEE

quam

quàm durum sit homini dissoluto apprehendere disciplinam, verboſo ſilentium pati, & agari ſolito ſtabilem permanere, ſed durius, & multò durius erit futuras illas moleſtias tolerare.

LACTANTIUS lib. 7. cap. 21. Quorum peccata pondere aut numero praua luerint, perſtringentur igne atque ambulentur, &c.

HILARIUS in Pſal. 118. in illud; Concupiuit anima deſiderare iudicia iuſtitia tua: Nobis, inquit, eſt ille indefeſſus ignis obeundus, in quo ſubeunda ſunt graua illa expianda à peccatis anima ſupplicia.

CAPVT XI.

Idem aſſeritur ratione.

ARGUMENTVM QVARTVM ex rationib⁹. PRIMARATIO; Quædam peccata ſunt venialia, ſolaque temporali pœna digna. At fieri poteſt, vt cum folis talibus homo decedat ex hac vita, igitur neceſſe eſt in alia vita poſſe purgari.

Esſe autem quædam peccata venialia probatur ex Iacobo, qui ſic ait Iacobi 1. *Vnusquiſq³, tentatur à concupiſcentia ſua; concupiſcentia, cùm conceperit, parit peccatum; peccatum, cùm conſummatum fuerit, generat mortem.* Hic deſcribitur peccatum veniale ex imperfectione actus. Neque locum hic habet diſtinctio hæreticorum de imputatione; nam Iacobus explicat proceſſum peccati ſecundum ſe, ac docet, poſt tentationem concupiſcentia, quæ ſine peccato eſſe poteſt, continuò ſequi peccatum, ſi quis non caueat; nam ex concupiſcentia oritur delectatio in parte inferiori, quæ nonnullum peccatum eſt, non tamen mortiferum, ſi non adſit conſenſus mentis deliberatus; idè enim ſubiungit: *Peccatum & eroſi conſummatum fuerit, accedente nimirum pleno conſenſu, generat mortem.*

Præterea 1. Cor. 3. *Qui ſuperadificat ligna, fœnum, ſtipulas, ſaluus erit quaſi per ignem.* Hic deſcribitur veniale ex leuitate materia, & quomodocunq^{ue} intelligamus verba Apoſtoli ſiue de hac vita, ſiue de alia, ſiue de doctrina, ſiue de omnibus operibus, neceſſariò cogimur exponere per ligna, fœnum, ſtipulas, peccata venialia, quando quidem qui iſta habet, ſaluatur